

«Zuckertee - Karies» - Küçük Çocuklarda Görülen Süt Dişi Çürüklerinin Yeni Bir Şekli (*)

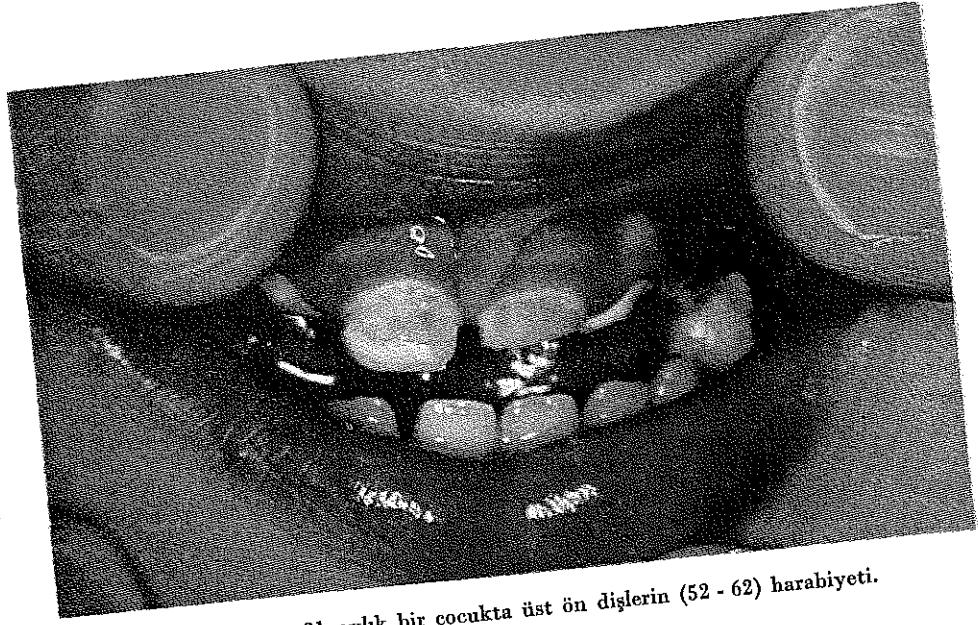
Prof. Dr. W. E. Wetzel (**)

1. Klinik gözlemler :

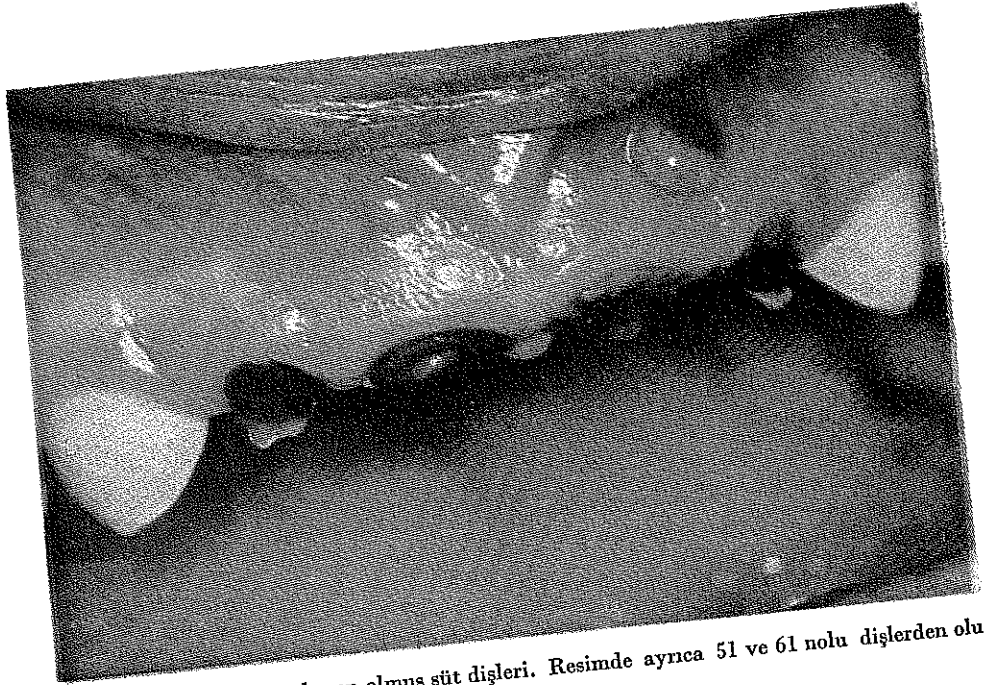
Yaklaşık olarak iki seneden beri çocuklar daha küçük yaşta yaygın süt dişi çürükleri nedeniyle diş hekimleri tarafından kliniğimize havale ediliyorlardı. Süt dişi çürüklerinin özellikle üst ön dişlerde başlaması şüphemizi önce bala batırılan emziğin «*Honigschnuller-Karies*» bu çürüklere neden olduğuna çekti. Böyle vak'alarda bala, şeker pancarı şurubuna v.s. batırılan emziğin emilmesi çocuklarda bir süre sonra öncelikle üst ön dişlerin çürütmesine neden olur. Çocukların anne ve babalarında yaptığımız soruşturma bu şüphemizi doğrulamadı. Bunun yanında yaptığımız klinik ve genetik kontroller, havale eden diş hekimlerinin bu yöndeki şüphelerine rağmen, bu çocuklarda bir kaıtsal genel diş doku anomalisi bulunmadığını gösterdi. Bizi öncelikle süt dişlerinin nasıl ve ne şekilde çürüdüğü ilgilendirdiğinden altı ay süre ile kliniğimize havale edilen çocuklarda, yaygın süt dişi çürükleri görülen vak'aları inceledik ve bu çürüklerin nedenlerini araştırdık.

(*) Dtsch. zahnärztl. Z. 330-332 (1981). Alman Diş Hekimliği Dergisi'nde yayımlanan bu araştırma Oberarzt Dr. Cengiz KOÇKAPAN (Giessen Üniversitesi, Diş, Ağız ve Çene Hastalıkları Merkezi - Giessen, Batı Almanya) tarafından Türkçeye çevrilmiştir.

(**) Giessen Üniversitesi, Diş, Ağız ve Çene Hastalıkları Merkezi, Koruyucu Diş Hekimliği Bölümü Direktörü. Schlangenzahl 14, D-6300 GIESSEN, Batı Almanya.

Resim : 1 — 21 aylık bir çocukta üst ön dişlerin (52 - 62) harabiyeti.

Resim : 3 — Tamamen harap olmuş süt dişleri. Resimde ayrıca 51 ve 61 nolu dişlerden oluşan fistüller görülmektedir.

Resim : 2 — Emzikli plastik şişeden çay içen küçük çocuk.
(Dişlerin durumu Resim : 1'de görülmektedir.)

2. Anne ve babalarda yaptığımız soruşturma sonuçları :

14 - 43 aylık toplam 14 çocuktan onunda süt dişlerinin harabiyeti üst ön dişlerde başlamıştı. Bu nedenle bulgularımız sadece bu on çocuğu kapsadı. Altı anne ve babanın söylediklerine göre kendileri bir yaşmdan itibaren çocuklarının dişlerini günde iki kez ince bir çubuğun üzerinde sarılan pamukla, gazlı bezle veya diş fırçası ile temizliyorlardı. Dört anne ve baba çocuklarının dişlerini şimdiye kadar ara sıra temizlediklerini açıkladılar.

Dokuz anne ve baba çocuklarının çeşitli firmalar tarafından piyasaya sürülen granüle şeklindeki hazır çocuk çaylarına alışkanlık beslediklerini bildiriyorlardı. Daha yakın soruşturmamızda anne veya baba, bazı durumlarda her ikisi, çocuklarının günde birkaç ufak plâstik şişe dolusu bu çaylardan içtiklerini açıkladılar (Resim : 1, 2 ve 3).

Bu hazır çayların çocuklar tarafından sevilerek içildiği durumlar; yorgunluk (günde 3 - 4 kez), yatmadan önce (günde 2 - 3 kez), yolculuk, hastalık, bekleme zamanı v.s. gibi durumlarıdır.

Özellikle göze çarpan husus çocukların kliniğimize dahi çay şişeleri ile gelmeleri ve bekleme odasında oturdukları 10 - 30 dakika boyunca (normal bekleme zamanı) zevkle, yavaş yavaş şişelerinden çaylarını içmeleriydi. Bir anne 43 aylık oğlunun günde sadece arpa püresi yediğini ve dolu birkaç şişeyi içtiğini bildiriyordu.

3. Hazır çocuk çaylarının şeker miktarı :

Hazır çocuk çaylarından örnek olarak sadece üçünü imâl eden firmaların bu çayların içinde ne olduğu hakkındaki verileri karşılaştırıldı¹.

Tablo : 1 — Granüle hazır çocuk çaylarının bileşimi. (Ağırlık olarak 100 gram çay içinde).

	Sakkaroz %	Dekstroz %	Bitki özü %
Çay 1 (2)	29	67	3
Çay 2 (3)	44	50	6
Çay 3 (4)	66	30	4

(1) Bu üç çay ebeveynler tarafından bildirildi.

(2) «Milupa çocuk çayı, süt ve küçük çocuklar için» — Milupa AG, Friedrichsdorf/Taunus.

(3) «Hipp çocuk çayı, süt ve küçük çocuklar için» — Hipp KG, Pfaffenhofen.

(4) «Alete çocuk çayı, süt ve küçük çocuklar için» — Nestle Diaet GmbH, München/Berlin.

Granüle hazır çocuk çaylarının bileşiminde %94 - 96 gibi çok yüksek oranda kariojenik şekerlerin (sakkaroz, dekstroz) bulunduğu görülmüyordu. Bunun içinde değişen oranlarda (%29 - 66) sakkaroz dikkati çekiyordu.

Bu konu ile ilgili olarak bölgesel hastalık kasalarının «Diş Hekimliği Profilaksisi» adındaki bilimsel kurulunun yapmış olduğu bildiriye dikkati çekmek isteriz. Bu bildiriye göre sakkaroz çürüğe neden olan karbonhidratlar arasında en başta yer almaktadır.

Firmalar tarafından özellikle tavsiye edilen çay içme zamanları :

Table : 2 — Tavsiye edilen çay içme zamanları (×).

	Yemeklerde	Yemekler arası	Yatmadan önce	Akşam yemeğinde
Çay 1	—	—	×	×
Çay 2	×	×	×	—
Çay 3	×	×	×	—

Çürüğün önlenmesinde bilinen verilere göre; tavsiye edilen hazır çayların içme zamanları hiç de uygun değildir. Öyleki; üç firma tarafından içme zamanı olarak özellikle yatmadan önce ve iki firma tarafından yemekler arasında içilmesi tavsiye edilmektedir.

4. Sonuçlar :

On çocuktan dokuzunun aylar, hattâ bazı vak'alarda iki sene boyunca her gün birkaç şişe bu hazır çayları yemekler arasında ve/veya yatmadan önce hem de dişlerin temizlenmesinden sonra içtikleri gerçeği, büyük bir ihtimalle bu hazır çocuk çaylarının içilmesi ve süt dişlerinin erken çürümesi arasındaki ilişkiyi kanımızca açıklamaktadır. Fazla miktarda şeker içeren bu çaylar yavaş yavaş zevkle içilmekte ve özellikle çayın içilmesi sırasında şişenin ağızda tutulma durumu öncelikle üst ön dişlerin bu şekerli çayla yıkanmasına neden olmaktadır. Bu arada emzik ağızda bulunduğu için, bu dişlerin, asitleri nötralize edici etkisi olan tükürkle yıkanması mümkün olamamaktadır. Bu olay üst ön dişlerde (52-62) çürüklerin başlamasına neden olmakta ve daha sonra diğer dişlerin de çürümesine yol açmaktadır. Şimdiye kadar yaptığımız gözlemler kanımızca öncelikle aşağıdaki sonuçlara dikkati çekmektedir :

- Hazır çayları imal eden firmalar en azından tavsiye ettikleri çay içme zamanlarını düzeltmelidirler.
- Diş hekimleri, bu hazır çayların yemekler arasında ve yatmadan önce katiyen içilmemesi gerektiğine anne ve babaların dikkatini çekmelidirler.
- Anne ve babalara, bu çay içme alışkanlığının, diş çürüklerine neden olmayacak başka bir alışkanlık şekline dönüştürülmesinin gerekli olduğu açıklanmalıdır.

Özet :

14 - 43 aylık on küçük çocuktan dokuzunda üst ön dişlerden başlayan süt dişlerinin yaygın çürüğü ile hazır tatlı çayların her gün içilmesi arasında bir ilişki olduğu bildirildi. Bu çaylar bütün vak'alarda günde bir çok kez yemekler arasında veya yatmadan önce emzikli şişelerden içiliyordu.

Zusammenfassung :

Bei 9 von 10 Kleinkindern im Alter zwischen 14 und 43 Monaten mit florider Milchzahnkaries, ausgehend von den Schenidezähnen im Oberkiefer, konnte ein Zusammenhang zwischen täglichem Genuß sogenannter «*Fertigtees*» und der besonderen Form einer Milchzahnkaries belegt werden. Der Tee wurde in allen Fällen mehrmals täglich als Zwischenmahlzeit und Einschlafhilfe mit Säugerfläschen getrunken.

Summary :

A correlation was established in 9 of 10 toddlers (age, 14-43 months) with rampant carious destruction of the deciduous teeth between daily consumption of so-called «*prepared tea*» and the incidence of particular form of caries. In all cases, the tea was given to the child several times a day in a feeding bottle as a betweenmeal pacifier and help put the child to sleep.

K A Y N A K L A R

- 1 — Wissenschaftliches Institut der Ortskrankenkassen : Zahnmedizinische Prophylaxe, S : 103'den itibaren (Wido-Schriftenreihe 4) Bonn, 1979.